

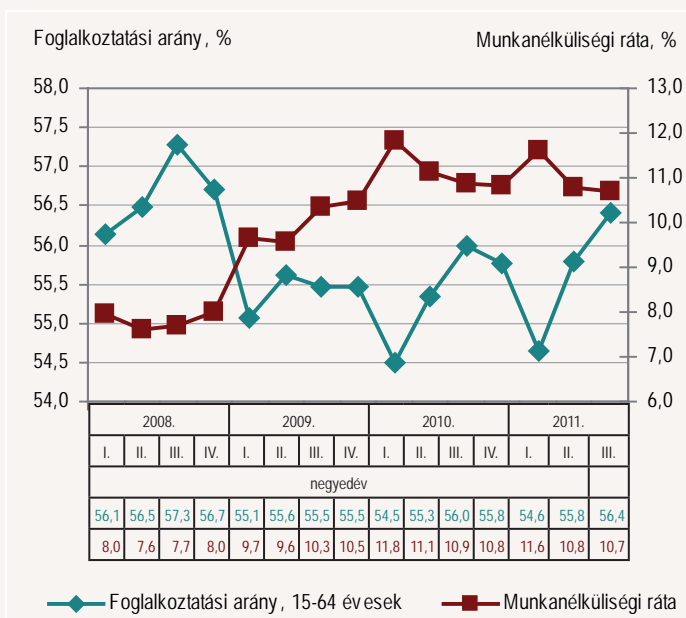
Munkaerő-piaci jellemzők, 2011. III. negyedév

Bevezető

2011 III. negyedévében lassuló ütemben, de tovább javult a munkaerő-piaci helyzet. A foglalkoztatottság enyhén emelkedett, míg a munkanélküliség lényegében változatlan maradt, és a gazdasági aktivitás is növekedést mutatott. Elsősorban – a pénzügyi és gazdasági válság veszteseiként emlegetett – a férfiak munkaerő-piaci pozíciói lettek kedvezőbbek.

1. ábra

A foglalkoztatási arány és a munkanélküliségi ráta alakulása

Foglalkoztatottság

2011 III. negyedévében a 15–64 éves foglalkoztatottak létszáma átlagosan 3 millió 822 ezer fő volt, 31 ezer fővel magasabb az egy évvel korábinál és 45 ezerrel a 2011. II. negyedévinél. A 65–74 éves népességből további 34 ezren minősültek foglalkoztatottnak a vizsgált időszakban. A 15–64 éves népességre számított foglalkoztatási ráta (56,4%) 0,4 százalépponttal haladta meg az egy évvel ezelőtti. A férfiakra jellemző foglalkoztatási ráta 0,9 százalépponttal 62,1%-ra emelkedett; a nők esetében a mutató lényegében változatlan maradt (50,9%). Míg a 15–64 éves férfi foglalkoztatottak száma az elmúlt év azonos időszakához képest 36 ezer fővel nőtt, addig a nőké (jóval a mintavételi hibahatáron belül) csökkent. Mind a legjobb munkavállalási korú 25–54 éves, mind az idősebb 55–64 éves férfi foglalkoztatottak száma bővült az elmúlt évben. A nők esetében a 25–54 éves foglalkoztatottak száma csökkent, részben a gyermekgondozási ellátások igénybevételének növekedése miatt. A foglalkoztatottak létszám-bővülése elsősorban a magasabb iskolai végzettségűeket érintette. Az egyetem végzettké 8,5, a főiskolát végzettké 7,2, a szakképesítés nélküli érettségivel rendelkezőké 4,5%-kal nőtt. A férfiaknál a főiskolai végzettségű foglalkoztatottak létszáma, a nők esetében pedig az egyetemi végzettségűeké emelkedett a legnagyobb mértékben (11,9, illetve 8,9%).

A gazdaság szakképzett munkaerő iránti igénye mind nagyságában, mind szerkezetében jelentősen eltér a kínálattól. Erre utal, hogy a foglalkoztatottakon belül tovább csökkent a középfokú szakmai végzettséggel rendelkezők száma és aránya. Egyre nyilvánvalóbb, hogy a legfeljebb alapfokú végzettségűeken kívül az érettségivel nem rendelkező szakmunkások tekinthetők a válság legfőbb veszteseinek.

A foglalkoztatottak létszáma az előző év azonos időszakához képest valamennyi szektorban emelkedett. A létszámnövekedés arányaiban a mezőgazdaságban volt a legnagyobb. Az ipar és a szolgáltatás szektorban létszámnövelő és létszámvesztő gazdasági ágak egyaránt előfordultak. Az iparon belül a feldolgozóiparban dolgozók száma mintegy 27 ezer fővel nőtt; ezen belül a járműgyártás, a gumi, műanyag és nemfém ásványi termékek gyártása, illetve a számítógép, elektronikai, optikai termékek gyártása ágazatokban következett be említésre méltó létszámemelkedés. Az építőipar ezzel szemben egy év alatt 20 ezer munkavállalót veszített, ennek következtében jelenleg 50 ezer fővel kevesebb embert foglalkoztat ez a gazdasági ág, mint a válságot közvetlenül megelőző időszakban. A szolgáltatás szektorban létszámnövelő ágként az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységet kell megemlítenünk, míg az oktatás és az információ, kommunikáció ágazatok egyértelműen a létszámvesztő gazdasági ágak közé tartozik.

A III. negyedévben 43 ezer fővel, 272 ezerre növekedett a részmunkaidőben foglalkoztatottak száma az egy évvel korábbihoz képest, ennek ellenére arányuk így is igen alacsony a foglalkoztatottakon belül, csupán 7%. A részmunkaidősök között növekvő (33%-ról 39%-ra) azok aránya, akik saját bevallásuk szerint teljes munkaidős állás híján dolgoznak rövidebb munkaidőben. Korösszetételüket tekintve többségük (68%) 45 év alatti, de az idősebbek aránya is növekvő tendenciát mutat.

A bizonytalanabb státusú, határozott idejű szerződéssel dolgozó munkavállalók száma az elmúlt év azonos időszakához képest 2011 III. negyedévében 5,2%-kal (18 ezer fővel) csökkent, alkalmazottakon belüli arányuk pedig 10,4%-ról 9,7%-ra mérséklődött. A változásban valószínűleg jelentős szerepe van annak, hogy a közfoglalkoztatás rendszerének átalakítása miatt a határozott idejű munkaszerződéssel dolgozó közfoglalkoztatottak átlagos száma csökkent. A munkaerőpiac élénkülésére utal, hogy a fél éven belül jelenlegi munkájukba belépők száma (338 ezer fő) szerény mértékben, 14 ezer fővel emelkedett az előző év azonos időszakához képest.

Munkanélküliség

2011 III. negyedévében a munkanélküliek száma 462 ezer fő volt, 4 ezer fővel (jóval a mintavételi hibahatáron belül) kevesebb, mint egy évvel korábban. A munkanélküliségi ráta 10,7%-ra csökkent. A férfiak munkanélkülisége az előző év azonos időszakához viszonyítva 0,4 százalépponttal, 10,6%-ra mérséklődött, míg a női munkanélküliség 10,8%-ra emelkedett, ezzel – hasonlóan a válság előtti időszakhoz – ismét meghaladja a férfiakét.

Továbbra is magas a legfiatalabb, 15–24 éves korcsoportba tartozók munkanélküliségi rátája, 2011. III. negyedévben elérte a 26,8%-ot, az idősebbek (54 év feletti) rátaértéke pedig 0,5 százalépponttal nőtt. A munkanélküliek legmagasabb iskolai végzettség szerinti összetétele lényegében változatlan maradt. (Továbbra is az alacsony iskolai végzettségűek aránya a legmagasabb.)

Az előző év azonos időszakához képest jelentősen nőtt a legfeljebb 3 hónapja munkát keresők aránya (16,5%-ról 23,4%-ra). Az újonnan belépő munkanélküliek között 7 százalékponttal, 46%-ra emelkedett a 35–59 évesek aránya. Azoknak, akik a III. negyedévben váltak munkanélkülivé, 37%-a érettségivel rendelkezik, 11%-a pedig felsőfokú végzettséggel. Az egy éve vagy annál régebben munkát keresők aránya 50% alatti, ugyanakkor a 49 év feletti korosztályokban arányuk ennél jóval magasabb, ami igazolja azt a feltevést, hogy az idősebb munkanélkülieknek az idő elteltével egyre nehezebb a munka világába visszakerülniük. Az adatok azt tükrözik, hogy a munkaerőpiacról való tartós kényszerű távolmaradásban sokszor kisebb szerepet játszik az iskola végzettség, mint az életkor.

A munkaerő-felmérés szerint 2011. III. negyedévében a munkanélküliség által érintett háztartások száma 402 ezer volt, az összes háztartás 10,6%-a tartozott ide. Az érintett háztartások 13%-ában több mint egy munkanélküli volt; 30 ezer munka nélküli személy élt egyedül, egyszemélyes háztartásban. A munkanélküliség által érintett háztartások közel egyharmadában (129 ezer háztartásban) élt 15 éven aluli gyermek, ezen belül 52 ezer háztartásban egynél több gyermeket neveltek.

Inaktívak

Folytatódott a 15–64 éves gazdaságilag nem aktív népesség csökkenése, a tavalyi év azonos időszakához képest számuk 21 ezer fővel lett kevesebb, az előző negyedévihez képest pedig 41 ezer fővel. A III. negyedévben 2 millió 493 ezren minősültek inaktívnak, vagyis az említett korúak 36,8%-a, ami 0,3 százalékponttal alacsonyabb, mint az egy évvel korábbi érték. A csökkenés teljes mértékben a férfiak körében következett be, és elsősorban a középkorúakra koncentrálódott (27 ezerrel lett kevesebb a 25–54 éves inaktív férfiak száma). Ugyanakkor az 55–64 éves korosztályba tartozóké kismértékben növekedett. Az inaktív nők létszámában az említett korcsoportokban lényegében alig történt elmozdulás. A létszám változása az egyes inaktív kategóriákban a következők szerint jellemezhető; egy év alatt 54 ezer fővel csökkent a rokkantnyugdíjasok száma, és ez döntően a 60 év alatti korosztályokat érintette. Az 59 évesnél idősebb öregségi és rokkantnyugdíjasok száma viszont emelkedett. A fiatalabb korosztályokban 18 ezerrel többen vettek igénybe gyermekgondozási ellátást, mint egy évvel korábban, míg a 15–29 évesek esetében a nappali tagozatos tanulók számában 36 ezer fős csökkenés következett be, döntően demográfiai okokból.

A munkaerőpiac főbb területi jellemzői

A 15–64 éves népesség munkaerő-piaci részvételét tekintve a régiók sorrendje kissé átalakult. A Nyugat-Dunántúl régiónak sikerült elérni a legmagasabb foglalkoztatási (60,7%) és országos viszonylatban a legalacsonyabb munkanélküliségi rátát (7,3%). Lényeges javulás történt a Közép-Dunántúl régióban, ahol 2,6 százalékponttal nőtt a foglalkoztatási ráta, és így majdnem elérte a nyugat-dunántúlit. Ezzel párhuzamosan a munkanélküliség is számottevően csökkent a régióban (9,2%-ra). Közép-Magyarország foglalkoztatási ráta tekintetében a harmadik helyre szorult vissza. Valamelyest javult a foglalkoztatottság Észak-Alföldön és Észak-Magyarországon is. Ennek ellenére Észak-Magyarország foglalkoztatási rátája a legalacsonyabb, nem éri el az 50%-ot, miközben a munkanélküliségi ráta még mindig 16% fölötti.

Helyünk az Európai Unióban

Az uniós összehasonlításra rendelkezésünkre álló 2011. II. negyedévi adatok szerint a 15–64 éves népességre számított 55,8%-os foglalkoztatási rátánk a többi tagállamhoz képest továbbra is rendkívül alacsonynak mondható, 8,7 százalékponttal maradt el az Európai Unió 27 tagországa publikált átlagtól. A férfiak foglalkoztatási szintje 9,1, a nőké 8,2%-kal volt alacsonyabb, mint az EU-27 tagországaire számított foglalkoztatási ráta.

Ez a kép árnyalható, ha nemcsak a foglalkoztatottak arányát tekintjük, hanem figyelembe vesszük a ledolgozott munkaórákat is. 2011. II. negyedévében az átlagosan ledolgozott heti munkaidő az Európai Unió 27 tagországaiban 37,4 óra, míg Magyarországon ennél két órával hosszabb, 39,4 óra, miután a részmunkaidős foglalkoztatás nálunk jóval az uniós átlag alatti. (A 15–64 éves foglalkoztatottak körében mindössze 6,5%, szemben az Európai Unió 27 tagországa jellemző 18,8%-kal). A teljes munkaidősre átszámított létszám alapján meghatározott ráta esetében Magyarország néhány hellyel előbbre kerülne a foglalkoztatási rangsorban.

Magyarország továbbra is a magas munkanélküliségi szintet mutató tagállamok között van, a magyar 15–64 évesek 2011. II. negyedévi 10,9%-os munkanélküliségi rátája 1,5 százalékponttal haladta meg az uniós átlagot.

További információk, adatok (linkek):

[Táblázatok](#)
[stADAT-táblák](#)
[Módszertan](#)

Elérhetőségek
rita.varadi@ksh.hu
 Telefon: (+36-1) 345-6468
[Információs szolgálat](#)
 Telefon: (+36-1) 345-6789
www.ksh.hu